

'Musa is verweven met haar omgeving'

17-09-2015 09:13

De Pols van Katendrecht, zo heet het gebied waar Musa afgelopen jaar verrees. Het multifunctionele gebouw is ontworpen door diederendirrix architecten en bevindt zich bij de toegang van het handvormige schiereiland. Een punt waarop openbaar vervoer, havens en bebouwing samenkomen. Het 'weefpatroon' en de kleurschakeringen in de gevel geven het robuuste gebouw een levendige uitstraling.

Zomer 2015 verwelkomde Musa de eerste gebruikers: de leerlingen van een middelbare school én de bewoners van 135 seniorenwoningen. De tweede school is nog in voorbereiding, deze leerlingen betreden volgend jaar hun nieuwe onderkomen. De scholen en maatschappelijke functies zijn ondergebracht in de plint. In de twee woontorens - aan de west- en zuidzijde - zijn 135 appartementen gerealiseerd.

Tieners en senioren

De buitenruimte is echter beperkt. Timo Keulen, projectarchitect bij diederendirrix, vertelt: "Voor onze opdrachtgever WoonCompas was het vooral van belang dat er een veilige omgeving werd gecreëerd. De gebruikers, tieners en senioren, zijn kwetsbaar. Het gebouw is daardoor meer naar binnen gekeerd. Op het dakterras tussen de twee woontorens kunnen de gebruikers elkaar treffen. De verrassing is echter het atrium dat we in de school realiseerden. Al is het niet groot, 16 bij 12 meter, het geeft wel licht en ontspanning. De ruimte is met bamboeplaten bekleed en de balkons die erin hangen zorgen voor een visuele verbinding van de hal naar de klaslokalen. De balkons zijn ook geschikt als pauze- of studieplek."

Hij vervolgt: "We zijn er bovendien trots op dat we dit gebouw, sociale woningbouw met een hoog afwerkingsniveau, konden realiseren. Door de zorgvuldige uitvoering komen alle details tot hun recht. Dat geldt ook voor de buitenzijde; de wijze waarop de ramen in de gevel zijn verwerkt, de kleurschakeringen en het patroon in de gevel en de galerij die verscholen is achter een gemetselde schijngevel."

Gebiedsontwikkeling

De robuuste uitstraling van Musa refereert aan het verleden van Katendrecht. Keulen: "Het 'Polsgebied' is één van de laatste herontwikkelingsgebieden op het schiereiland. Afgelopen jaren is vanaf de kop van Katendrecht gewerkt richting de Kop van Zuid. Kenmerkend in dit gebied waren de oude loodsen, een spoorwegemplacement en industriële panden. In het ontwerp wilden we die historie benadrukken. Musa moest stoer zijn en passen in haar omgeving. De bakstenen gevel draagt daaraan bij."

Afhankelijk van de weersomstandigheden kleuren de bakstenen van donker tot goudkleurig. "Er zijn niet veel mogelijkheden om een gevel van een dergelijk volume levendig te maken. Daarom is gekozen voor een bijzondere sortering van hoogwaardige bakstenen. Sommige stenen zijn ruw anderen hebben meer glans. Zo blijft het beeld spannend en stevig tegelijk", zegt Keulen.

Weefpatroon

De gevel meet aan de zuidkant 115 meter en het gebouw is 36 meter diep. Het heeft relatief kleine ramen. "In een grootschalige omgeving als Katendrecht moet je voorkomen dat een gebouw kneuterig wordt", vertelt Keulen. "Door het 'weefpatroon' konden we de verdiepingshoogte optisch verdubbelen. Bovendien bood het gevelmotief de mogelijkheid om de plint en de woontorens subtiel van elkaar te scheiden. Tussen de ramen van het wooncomplex bevinden zich bakstenen terwijl in de plint de penanten van beton zijn. Het weefpatroon houdt de delen bij elkaar."

De ramen, de robuuste gevelvlakken in donkere baksteen en het gebruik van beton refereren aan de oude pakhuizen en de oorspronkelijke havenarchitectuur. Keulen: "Door de kozijnen in een diepe neg te plaatsen,

ontstaat extra schaduw/dieptewerking." Volgens de projectarchitect was dit wel een punt van aandacht: "In de ons omringende landen worden veel kozijnen van binnenuit geplaatst, hier is dat minder gebruikelijk. De opdrachtgever wilde bij calamiteiten echter geen steigers aan de buitenzijde hebben. Dat is kostbaar. Bovendien is het door de ligging van het gebouw – het wordt omsloten door wegen – praktischer."

Andere plaatsingsmethode

Het plaatsen van kozijnen achter de gevel vereist vakmanschap. Jan Oldekamp, technisch manager bij Alkondor, legt uit hoe hij te werk ging. "In Nederland passen we deze methode weinig toe vanwege het risico van vocht in de gevel. Tijdens de engineeringfase is er daarom veel overleg geweest. Uiteindelijk is bij Musa besloten om de kozijnen tegen een extra aanslagprofiel te plaatsen. Hierdoor ontstaat drukvereffening tussen het aluminium kozijn en het houten stelkozijn."

Ondanks deze niet alledaagse plaatsingswijze vertelt Oldekamp dat dit een beproefd concept is dat zich inmiddels in meerdere projecten heeft bewezen: "Het werkt volgens een natuurkundig principe. Bij een windvlaag neemt de druk op de gevel tijdelijk toe waardoor er langs de rubberen buitenafdichting een geringe hoeveelheid vochtige lucht naar binnen kan stromen. Door het kozijn aan de binnenkant rondom luchtdicht af te kitten, is de druk in de stelruimte gelijk aan de plaatselijke buitendruk. Daardoor komt er geen verdere luchtstroom (door het kozijn) op gang. Als de wind afneemt, zal door de overdruk, in de stelruimte van het kozijn, het eventueel binnengedrongen vocht de weg naar buiten vinden. Dit gebeurt via kleine ontwateringsgaatjes in de aanslagflens aan de onderzijde van het kozijn."

Harmonie

De aluminium raamprofielen kregen een kleur die het midden houdt tussen bruin en antraciet. "Een interessante kleur die afhankelijk van de lichtinval optisch verandert. Om de harmonie tussen de draaiende en niet-draaiende ramen niet te doorbreken, kozen we voor CS 77-HV van Reynaers. HV staat voor Hidden Vent, waarbij de draaiende delen verstopt zijn achter de flens. Het hoogisolerende raamsysteem CS 77 komt bovendien tegemoet aan hoge eisen op het gebied van stabiliteit en veiligheid. In de plint is - waar noodzakelijk - gekozen voor CS 77-FP met bovenlicht, dit is een brandwerend raamsysteem", zegt Oldekamp tot besluit.

Betrokken partijen

De architect van het project is diederendirrix architecten en de gevelbouwer Alkondor. Het toegepaste CS 77 systeem is van Reynaers.

Een bijdrage van Reynaers.